

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Overgewicht in Afrika

1 maximumscore 2

uitspraak 1: juist

uitspraak 2: juist

uitspraak 3: onjuist

indien drie antwoorden juist 2

indien twee antwoorden juist 1

indien minder dan twee antwoorden juist 0

2 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat (in het algemeen) gesteld kan worden dat hoe welvarender een land is, hoe hoger het percentage mannen met een BMI hoger dan 30 is 1

- Uit het antwoord moet blijken dat indicatoren op nationale schaal een gemiddelde / geen regionale en/of sociale verschillen laten zien 1

3 maximumscore 2

Juiste redenen zijn:

- In Afrikaanse steden is de toegang tot (industrieel) bewerkt voedsel / fastfood beter dan op het platteland.

- In Afrikaanse steden is de levensstijl van mensen anders dan op het platteland / wordt meer geld uitgegeven aan versnaperingen.

- In Afrikaanse steden doen inwoners in het algemeen minder fysiek werk dan op het platteland.

per juiste reden 1

4 maximumscore 3

- Juiste ontwikkelingsvraagstukken zijn: honger / armoede 1

- Juiste redenen vanuit de sociaal-culturele dimensie zijn: 2

- Overgewicht laat zien dat je genoeg geld / status / aanzien hebt.

- Overgewicht wordt gezien als blijk van gezondheid.

- Voorlichting over gezond voedsel / de risico's van overgewicht bereikt mensen moeilijk.

Opmerking

Aan een juiste reden 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 2 – Indiase migranten in Nederland

5 maximumscore 2

Uit de redenering moet blijken dat:

- het Verenigd Koninkrijk (als rijk centrumland) koloniale banden met India had 1
- zodat Engelssprekende Indiase migranten zich in het Verenigd Koninkrijk relatief eenvoudig kunnen aanpassen (en daardoor makkelijker werk kunnen vinden) 1

6 maximumscore 2

Juiste sociaaleconomische verschillen zijn:

- Indiase (kennis)migranten zijn in het algemeen hoger opgeleid dan migranten uit Afrika.
- Indiase migranten hebben in het algemeen al een baan bij aankomst (en de migranten uit Afrika nog niet).

per juist sociaaleconomisch verschil 1

7 maximumscore 2

- zakelijke dienstverlening / ICT 1
- Een juiste sociaal-culturele pull-factor is: in deze gemeenten wonen al veel Indiërs / zijn Indiase sportclubs en/of eetgelegenheden te vinden 1

8 maximumscore 2

Een juiste redenering is:

- Indiase migranten vestigen zich in een beperkt aantal gemeenten / niet gelijkmatig over heel Nederland 1
- zodat vooral de mensen binnen deze gemeenten in contact komen met de Indiase cultuur (en de rest van Nederland minder) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – Drie stroomgebieden in zuidelijk Afrika

- 9 maximumscore 2**
- Het gebied ligt midden op een tektonische plaat / niet in de buurt van plaatgrenzen 1
 - Juiste antwoorden zijn: 1
 - In het gebied overheersen afbraakprocessen / exogene processen / vindt erosie en/of vertering plaats.
 - De tektonische plaat wordt steeds zwaarder (door verdere afkoeling / verdichting) waardoor het gebied daalt.
- 10 maximumscore 2**
- een Cw-klimaat / Chinaklimaat 1
 - Het gebied waarin deze rivieren ontspringen ligt hoog / op meer dan 1.000 meter hoogte (waardoor het relatief koel is) 1
- 11 maximumscore 3**
- in het stroomgebied van de Cunene en de Okavango/Cubango 1
Uit de uitleg moet blijken dat
 - de bovenloop van de Cunene en de bovenloop van de Okavango/Cubango noordelijker / dichterbij de evenaar liggen dan het stroomgebied van de Cuvelai (oorzaak) 1
 - waardoor de Cunene en de Okavango/Cubango in de zomermaanden (in tegenstelling tot het stroomgebied van de Cuvelai) wel onder invloed van de ITCZ / het equatoriaal lagedrukgebied komen te liggen (en er dus meer neerslag valt) (gevolg) 1
- 12 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- de Cuvelai alleen in jaren met veel neerslag water naar de Etosha Pan vervoert / niet altijd water vervoert (terwijl de Okavango het hele jaar door water naar de delta vervoert) (oorzaak) 1
 - waardoor in de Etosha Pan al het water verdampt en een zoutlaag ontstaan is (en in het mondingsgebied van de Okavango niet) (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Mount Rushmore

- 13 maximumscore 1**
puinhelling
- 14 maximumscore 2**
- Een juiste aanwijzing uit de bronnen is: 1
 - Er is sprake van grote temperatuurverschillen tussen zomer en winter.
 - Er groeien (naald)bomen op Mount Rushmore.
 - steppeklimaat / (semi-)aride klimaat / B-klimaat 1
- 15 maximumscore 2**
Juiste beschrijvingen zijn:
- Het gebied waarin Mount Rushmore ligt heeft grote temperatuurverschillen 1
 - waarbij het gesteente uitzet en krimpt (en er scheuren ontstaan) 1
- of
- In het gebied waar Mount Rushmore ligt komt de temperatuur regelmatig onder de 0 °C 1
 - waarbij het water in de scheuren bevriest en uitzet (en de scheuren steeds groter worden) 1
- 16 maximumscore 2**
- sedimentgesteente 1
 - In het kwartsiet / het metamorf gesteente is nog steeds gelaagdheid te zien 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Ontwikkelingsland – Brazilië

Opgave 5 – Aanleg van de Belo Monte-stuwdam in het leefgebied van de Mebêngôkre

- 17 maximumscore 2**
- In het stroomgebied van de Paraná/Paranaíba 1
 - Een juist antwoord is: in de nabijheid van de Paraná/Paranaíba liggen veel grote steden / is de vraag naar elektriciteit hoog 1
- 18 maximumscore 1**
Hoogland van Brazilië
- 19 maximumscore 2**
Een juiste uitleg is:
- Door ontbossing stroomt meer water directer / sneller van het land af naar de Xingu (oorzaak) 1
 - waardoor het regiem onregelmatiger wordt / de rivier grotere afvoerpieken te verwerken krijgt (gevolg) 1
- 20 maximumscore 2**
- bauxiet 1
 - Juiste antwoorden zijn: 1
 - Met de export / verkoop van aluminium kan meer verdiend worden dan met de export / verkoop van bauxiet.
 - De productie van aluminium levert werkgelegenheid op.
- 21 maximumscore 2**
Uit de uitleg moet blijken dat
- achter de Belo Monte-stuwdam in het stuwmeer / in het stilstaande water sediment bezinkt (oorzaak) 1
 - waardoor bij de monding van de Amazone minder sediment beschikbaar is (gevolg) 1
- 22 maximumscore 2**
- Een argument voor deze stelling is: het traditionele uiterlijk (geverfd gezicht / indianentooi) van de man / mensen op de foto bevestigt het stereotype van Amazone-indianen 1
 - Een argument tegen deze stelling is: de camera / filmapparatuur ontkracht het stereotype van Amazone-indianen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat (door het stijgende rivierpeil / het ontstaan van een stuwmeer achter de dam) in gebied A leefgebieden (van inheemse bewoners) onder water komen te staan 1
- Uit het antwoord moet blijken dat er (door de aanleg van de dam) minder / geen water door de rivier in gebied B stroomt (en bewoners hun bestaansmiddelen kwijtraken) 1

24 maximumscore 3

Een juiste redenering is:

- met de aanleg / aanwezigheid van de Belo Monte-stuwdam worden banen gecreëerd / wordt de economie (welvaart) gestimuleerd (economische dimensie) 1
- maar deze economische vooruitgang gaat ten koste van het leefgebied van de inheemse bevolking / Mebêngôkre (sociaal-culturele dimensie) 1
- en met de aanleg / aanwezigheid van de Belo Monte-stuwdam gaan leefgebieden van planten en dieren verloren / wordt tropisch regenwoud gekapt (dimensie natuur) 1

Opmerking

Aan een deelantwoord dat ingaat op het verzet van de Mebêngôkre tegen overheidsbesluit (politieke dimensie) dient een scorepunt toegekend te worden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 6 – Dreigend water in Nederland

25 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat in het verleden (midden jaren 90 / in 1993 en/of 1995) (bijna-)overstromingen plaatsvonden langs de grote rivieren.

26 maximumscore 1

Een juist antwoord is: bij dynamisch kustbeheer en bij Ruimte voor de Rivier wordt ernaar gestreefd natuurlijke processen zo min mogelijk te verstoren / natuurlijke processen te gebruiken om Nederland te beschermen tegen dreigend water.

27 maximumscore 2

- Uit het antwoord moet blijken dat het IJsselmeergebied en de Zuidwestelijke delta in de wintermaanden steeds vaker zullen fungeren als retentiebekken om overtollig water op te slaan 1
- Uit het antwoord moet blijken dat het IJsselmeergebied en de Zuidwestelijke delta in de zomermaanden steeds vaker zullen fungeren als zoetwaterbuffers tijdens perioden van droogte 1

28 maximumscore 2

Uit het antwoord moet blijken dat dijkkringgebieden met een kleinere overstromingskans in het algemeen

- veel inwoners / grote bevolkingsconcentraties hebben 1
- een hogere economische waarde hebben 1

29 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- Zoetermeer relatief ver van de doorbraak ligt / pas na 24 tot 48 uur / na langere tijd begint te overstromen (oorzaak) 1
- waardoor meer tijd beschikbaar is om mensen te evacueren (en het mogelijke aantal dodelijke slachtoffers relatief laag zal zijn) (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 7 – Leefbaarheid in 's-Hertogenbosch

30	maximumscore 2	
	uitspraak 1: juist	
	uitspraak 2: onjuist	
	uitspraak 3: onjuist	
	indien drie antwoorden juist	2
	indien twee antwoorden juist	1
	indien minder dan twee antwoorden juist	0
31	maximumscore 2	
	• sociale cohesie	1
	• verhuismobiliteit en % dat zich medeverantwoordelijk voelt voor de leefbaarheid in de buurt	1
32	maximumscore 2	
	• Een juiste aanwijzing uit bron 17 is: De Groote Wielen ligt aan de buitenrand van de stad	1
	• Een juiste aanwijzing uit bron 18 is: De Groote Wielen heeft een lage waardering voor voorzieningen / hoge waardering voor de woonomgeving	1
33	maximumscore 2	
	Juiste redeneringen zijn:	
	• In de binnenstad wordt de openbare ruimte ook gebruikt door bezoekers / winkelend publiek	1
	• zodat een gevoel van onveiligheid / drukte ontstaat (en de woonomgeving als minder prettig wordt ervaren)	1
	of	
	• In De Groote Wielen is de openbare ruimte overzichtelijker / ruimer opgezet dan in de binnenstad	1
	• zodat een gevoel van veiligheid ontstaat (en de woonomgeving als prettig wordt ervaren)	1

Bronvermeldingen

- bron 1 <http://ncdrisc.org/obesity-prevalence-map.html>
- bron 2 <http://ncdrisc.org/obesity-population-bubble.html>
- bron 3 vrij naar <https://www.singeluitgeverijen.nl/nijgh-van-ditmar/boek/vet-arm/>
- bron 4 <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/30/aantal-indiase-kennismigranten-verdubbeld>
- bron 5 Alcarta, 1e editie, 58D
- bron 6 vrij naar Grote Bosatlas 55e editie 180/181 en http://www.iwrm-namibia.info.na/downloads/cuvelai-etosha-book_low-part-1.pdf
- bron 7 Alcarta, 1e editie, 129D
- bron 8 Alcarta, 1e editie, 129D
- bron 9 shutterstock, Nicholas Martinson
- bron 10 <http://planet-terre.ens-lyon.fr/image-de-la-semaine/Img585-2017-11-20.xml>
- bron 11 <https://www.nps.gov/moru/learn/nature/geologicactivity.htm>
- bron 12 <https://de.climate-data.org/nordamerika/vereinigte-staaten-von-amerika/sued-dakota/rapid-city-17060/#climate-graph>
- bron 13 cito en Grote Bosatlas, 55e editie, 230D
- bron 14 vrij naar <https://www.reef2rainforest.com/2016/04/01/1328147/> en <https://www.internationalrivers.org/campaigns/belo-monte-dam>
- bron 15 vrij naar <https://video.nationalgeographic.com/video/news/>
- bron 16 cito en <https://www.deltares.nl>
- bron 17 viamichelin.nl
- bron 18 www.s-hertogenbosch.nl/fileadmin/Website/Stad_bestuur/Stad/Stad_in_Cijfers
- bron 19 www.s-hertogenbosch.nl/fileadmin/Website/Stad_bestuur/Stad/Stad_in_Cijfers en <https://allecijfers.nl/wijk/binnenstad-den-bosch/> en <https://allecijfers.nl/wijk/de-groote-wielen-den-bosch>